

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 14

РОЗДІЛ II. Позитивне (юридичне) право

Тема. Правотворчість.

Форми (джерела) права, їх система.

1. Правотворчість (нормотворчість): поняття, ознаки, види, стадії
2. Принципи правотворчості у демократичній державі соціально-правової орієнтації: поняття, види.
3. Правотворча техніка: поняття, склад (елементи). Юридична мова.

Термінологічні завдання

Засвойте визначення таких понять: правотворчість, законотворчість, правотворча техніка

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

I. Ознайомтесь із нижченаведеними положеннями та встановіть юридичну форму виразу результатів правотворчості відповідних суб'єктів, а також юридичні підстави їх правотворчих повноважень.

[приклад] Відповідно до ст. «???» Конституції України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР до повноважень *Верховної Ради України* належить прийняття «???» (Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp/paran4465#n4465>)

1. Відповідно до ст. «???» Конституції України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР *Президент України* на основі та на виконання Конституції і законів України видає «???», які є обов'язковими до виконання на території України. (Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp/paran4624#n4624>)
2. Відповідно до ст. «???» Конституції України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР *Кабінет Міністрів України* в межах своєї компетенції видає «???», які є обов'язковими до виконання. (Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp/paran4719#n4719>)
3. Відповідно до ст. «???» Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 № 3166-V *міністерство* у межах своїх повноважень, на основі і на виконання Конституції та законів

України, актів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України видає «???», які підписує міністр.

«???» міністерства, видані в межах його повноважень, є обов'язковими для виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами, місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями всіх форм власності та громадянами. (Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3166-17/paran201#n201>)

4. Відповідно до ст. «???» Закону України «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII висновки щодо застосування норм права, викладені у «???» Верховного Суду, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права. (Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/paran56#n56>)

5. Відповідно до ст. «???» Закону України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 № 586-XIV на виконання Конституції України, законів України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, які відповідно до закону забезпечують нормативно-правове регулювання власних і делегованих повноважень, голова *місцевої державної адміністрації* в межах своїх повноважень видає «???», а керівники структурних підрозділів – «???».

«???» *голів місцевих державних адміністрацій*, прийняті в межах їх компетенції, є обов'язковими для виконання на відповідній території всіма органами, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами та громадянами.

(Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/586-14/para056#o56>)

6. Відповідно до ст. «???» Конституції України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР *органи місцевого самоврядування* в межах повноважень, визначених законом, приймають «???», які є обов'язковими до виконання на відповідній території. (Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp/paran4899#n4899>)

7. Відповідно до ст. «???» Закону України «Про місцеве самоврядування» від 21.05.1997 № 280/97-ВР «???», прийняті місцевим референдумом, є обов'язковими для виконання на

відповідній території. (Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/paran78#n78>)

8. Відповідно до «???» Кодексу законів про працю від 10.12.1971 № 322-VIII трудовий розпорядок на підприємствах, в установах, організаціях визначається «???», які затверджуються *трудовими колективами* за поданням *власника або уповноваженого ним органу* і виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником) на основі типових правил. (Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08/paran826#n826>)

Заповніть у зошиті таблицю

№	суб'єкт правотворчості	юридична форма виразу результату правотворчої діяльності	юридична підстава правотворчого повноваження
Пр ик ла д	Верховна Рада України	закон	п. 3 ст. 85 Конституції України
1.	Президент України	???	???
2.	Кабінет Міністрів України	???	???
3.	міністерства	???	???
4.	Верховний Суд України	???	???
5.	місцеві державні адміністрації	???	???
6.	органи місцевого самоврядування	???	???
7.	територіальна громада	???	???
8.	трудовий колектив, адміністрація підприємства, установи, організації	???	???

Поясніть (письмово у зошиті): Чи можуть суб'єкти, які уповноважені законом на правотворчу діяльність, створювати обов'язкові для реалізації джерела права у формі, яка не передбачена законом?

II. Ознайомтесь із запропонованими нормативно-правовими актами та визначіть, які нормотворчі процедури здійснюються на стадіях підготовки, прийняття та оприлюднення відповідних нормативно-правових актів?

1. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010

(Розділ IV. «Законодавча процедура»)

(Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1861-17/paran720#n7>)

2. Указ Президента України «Про Положення про порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України» від 15.11.2006

(Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/970/2006>)

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України» від 18.07.2007 № 950

(Розділ 4. «Підготовка проектів актів Кабінету Міністрів»)

(Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-п/paran195#n19>)

Заповніть у зошиті таблицю

		Стадії правотворчості		
		Підготовка	Прийняття	Оприлюднення
1.	Закон України	???	???	???
2.	Указ Президента України	???	???	???
3.	Постанова Кабінету Міністрів України	???	???	???

Творче завдання:

1. Ознайомтесь із науковою публікацією

Стецик Н. В. «Судова правотворчість: загальнотеоретична характеристика» (Режим доступу: <http://e-pub.aau.edu.ua/index.php/chasopys/article/viewFile/567/587>)

та висловіть свою позицію щодо спеціальних ознак судової правотворчості.

(Див. також «Суд і правотворення». – С. 201-202

<http://www.osce.org/uk/ukraine/283756?download=true>)

Спеціальні ознаки судової правотворчості	Стецик Н. В. «Судова правотворчість: загальнотеоретична характеристика»
1) здійснення спеціально-уповноваженими судовими органами;	...
2) пов'язаність із реалізацією функцій судової влади;	...
3) здійснення в особливій процесуальній формі;	...
4) спрямованість правотворчої активності на встановлення нормативно-правових приписів;	...
5) їх фіксація у судових правотворчих актах.	...
6) визначення судової правотворчості	...

Рекомендована література:

Базова:

1. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М. І. Козюбри. – К.: Ваїте, 2015. – С. 189-202, 203-224 <http://www.osce.org/uk/ukraine/283756?download=true>
2. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права: Навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). – К.: Атіка, 2013. – С. 185-192
3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: Навч. посібник. – Вид. 10-е, доповнене. – Львів: Край, 2008. – С. 124-125, 128-129, 200-201
4. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: Підручник. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009, – С. 344-364
5. Теорія держави і права : підручник / за ред. О. В. Петришина. – Х. : Право, 2015. – С. 210-220

Допоміжна:

1. Дідич Т. О. Правоутворення як самостійне поняття: доктринальні підходи до розуміння / Т. О. Дідич // Право і суспільство. -- 2016. - № 3(1). -- С. 11-16. -- Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2016_3%281%29_5
2. Косович В.М. Удосконалення нормативно-правових актів України: техніко-технологічні аспекти / В.М. Косович. – Монографія. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. – 566 с.
3. Ничка Ю. Підзаконна правотворчість: загальнотеоретична характеристика / Ю. Ничка // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2015. – Вип. 61. – С. 45-49. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VInu_yu_2015_61_9
4. Плавич В. П. Сучасна правотворчість: Проблеми теорії і методології [Текст] : [моногр. дослідж.] / В. П. Плавич, С. В. Плавич ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – О. : Астропринт, 2013. – 274 с.
5. Теплюк М. О. Правотворчість як діяльність, пов'язана з правом / М. О. Теплюк // Бюлетень Міністерства юстиції України. -- 2013. -- № 12. -- С. 90-97. -- Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2013_12_31